

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 583/2012-10

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 22. novembra 2012 predbežne prerokoval sťažnosť občianskeho združenia O., P., zastúpeného JUDr. P. R., s. r. o., K., konajúca prostredníctvom konateľa a advokáta JUDr. P. R., vo veci namietaného porušenia jeho základného práva podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Nové Mesto nad Váhom v konaní vedenom pod sp. zn. 2 Er 136/2008 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť občianskeho združenia O. o d m i e t a z dôvodu zjavnej neopodstatnenosti.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 2. júla 2012 osobne doručená sťažnosť občianskeho združenia O., P. (ďalej len „sťažovateľ“), zastúpeného JUDr. P. R., s. r. o., K., konajúca prostredníctvom advokáta a konateľa JUDr.

P. R., vo veci namietaného porušenia jeho základného práva podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Nové Mesto nad Váhom (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 2 Er 136/2008 (ďalej aj „napadnuté konanie“).

Sťažovateľ v sťažnosti namieta, že postupom okresného súdu (exekučného súdu, pozn.) v napadnutom konaní bolo porušené jeho základné právo podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a právo podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru „*odmietnutím rozhodnúť o pripustení sťažovateľa do predmetného exekučného konania*“.

Sťažovateľ v sťažnosti uvádza, že v napadnutom konaní vedenom okresným súdom «*podaním, ktoré bolo exekučnému súdu doručené dňa 20. 02. 2012 oznámil vstup do konania ako vedľajší účastník na strane povinného - spotrebiteľa a žiadal o odklad exekúcie vedenej pod sp. zn. 2 Er/136/2008 a jej následné zastavenie. Listom zo dňa 30. 4. 2012 bolo združeniu O. oznámené, že exekučný súd nebude o jej podaní rozhodovať. „S poukazom na uvedené, a preto súd nebude o Vašom podnete rozhodovať.“ Súd záverečnou vetou listu odkazoval na odsek, v ktorom odôvodňoval nemožnosť združenia O. stať sa vedľajším účastníkom. „V predmetnej veci Vám oznamujeme, že vzhľadom na charakter konania vedľajšie účastníctvo v exekučnom konaní neprichádza do úvahy. Vedľajšie účastníctvo je inštitútom patriacim výlučne do sporového konania, v ktorom účastníci vystupujú v postavení, navrhovateľa (žalobcu) a odporcu (žalovaného). Vedľajšie účastníctvo ako inštitútom len základného konania už zo svojej podstaty (určenia) je v exekučnom konaní pojmová vylúčené a ustanovenie § 93 O. s. p. o vedľajšom účastníctve nie je na exekučné konanie aplikovateľné.“*».

Sťažovateľ nesúhlasí s postupom okresného súdu v napadnutom konaní a uvádza, že gramatickým a logickým výkladom § 25 ods. 1 zákona č. 250/2007 Z. z. o ochrane spotrebiteľa a o zmene zákona Slovenskej národnej rady č. 372/1990 Zb. o priestupkoch v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ochrane spotrebiteľa“) «*možno dospieť k záveru, že zákonodarca vyslovene priznáva združeniam (pôsobiacim na ochranu*

spotrebiteľa v zmysle § 1 predmetného zákona) postavenie účastníka konania nielen v prípade, ak je samotným navrhovateľom tzn. podá návrh na začatie konania vo veci samej ale aj v prípade, ak sa stane neskôr účastníkom už prebiehajúceho konania „byť účastníkom konania“. Navyše zákonom o ochrane spotrebiteľa došlo k transformácii Smernice Európskeho parlamentu a Rady 98/27/ES z 19. mája 1998 o súdnych príkazoch na ochranu spotrebiteľských záujmov za účelom dosiahnuť maximálnu procesnú ochranu spotrebiteľa. Predmetné ustanovenie § 25 ods. 1 zákona o ochrane spotrebiteľa nerozlišuje medzi konaním exekučným a občianskym, preto nie je s ohľadom na zmysel tohto ustanovenia, ktorým je ochrana spotrebiteľa možné a správne vykladať toto ustanovenie reštriktívne. Navyše § 25 zákona o ochrane spotrebiteľa nepriznáva súdu právo preskúmať, či je združenie oprávnené vstúpiť do konania nakoľko mu vyslovene priznáva toto právo len pri podávaní návrhu na začatie konania... (bez toho, aby bolo dotknuté právo súdu preskúmať, či je tento subjekt oprávnený v danom prípade podať návrh na začatie konania). Postup titulného súdu je v danom prípade formalistický neberúc do úvahy prínos združenia O. do samotného konania pričom svojim postupom znemožnil vstup vedľajšieho účastníka do konania a odoprel mu tak právo na spravodlivé konanie.».

Podľa názoru sťažovateľa zákon Národnej rady Slovenskej republiky č. 233/1995 Z. z. o súdnych exekútoroch a exekučnej činnosti (Exekučný poriadok) a o zmene a doplnení ďalších zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „Exekučný poriadok“) „hlavne nevyučuje vstup vedľajšieho účastníka do konania. Aj z doslovného výkladu ust. § 251 ods. 4 zákona č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok (ďalej len OSP) vyplýva, že ustanovenia tohto zákona sa použijú ak osobitný predpis neustanovuje inak. Nakoľko zákon vstup vedľajšieho účastníka vyslovene explicitne nevyučuje osobitným ustanovením, nie je dôvod na nepripustenie vedľajšieho účastníka do konania. Z predmetného konania navyše vyplýva, že dané exekučné konanie má charakter sporového konania, čím je naplnený ďalší predpoklad mienený príslušnými ustanoveniami o vstupe vedľajšieho účastníka do konania. Základným predpokladom na vstup vedľajšieho účastníka do konania je existencia konania, ktoré má charakter sporu (tzv. sporové konanie). Exekučné konanie, ktoré upravuje osobitný predpis (Exekučný poriadok) je relatívne samostatným druhom civilného procesu, ktorý však splňa všetky znaky sporového konania.“, pričom „súd sa ani náznakom

nezaoberal konkrétnou situáciou, ktorá vznikla podaním združenia O. a uviedol len všeobecne ustanovenia týkajúce sa inštitútu vedľajšieho účasti. Strohým uvedením vyššie spomenutých ustanovení sa absolútne nedostatočne vysporiadal s tvrdeniami organizácie O. List ani dokonca neobsahuje výrok o tom, že vstup do konania zamietá.“

Na základe uvedeného sťažovateľ navrhuje, aby ústavný súd po prijatí sťažnosti na ďalšie konanie rozhodol nálezom, v ktorom vysloví, že jeho základné právo na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru boli porušené, prikáže okresnému súdu v napadnutom konaní *„pripustiť vstup organizácie O... ako vedľajšieho účastníka na strane povinného“*, prizná sťažovateľovi finančné zadost'učinenie a úhradu trov konania.

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Ústavný súd návrh predbežne prerokuje podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa a zisťuje, či nie sú dôvody na jeho odmietnutie podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde. Podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania návrhy, na prerokovanie ktorých nemá právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

Z citovaného § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde vyplýva, že úlohou ústavného súdu pri predbežnom prerokovaní sťažnosti je tiež posúdiť, či táto nie je zjavne neopodstatnená. V súlade s konštantnou judikatúrou ústavného súdu možno o zjavnej neopodstatnenosti sťažnosti hovoriť vtedy, keď namietaným postupom alebo namietaným rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci nemohlo dôjsť k porušeniu základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to buď pre nedostatok príčinnej súvislosti medzi označeným postupom alebo rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnenú sťažnosť preto možno považovať takú, pri predbežnom prerokovaní ktorej ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie (I. ÚS 66/98, tiež napr. I. ÚS 4/00, II. ÚS 101/03).

Sťažovateľ sťažnosťou namieta porušenie svojho základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 2 Er 136/2008, ku ktorému malo dôjsť príliš formalistickým postupom okresného súdu, ktorý v napadnutom konaní *„neberúc do úvahy prínos združenia O. do samotného konania... znemožnil vstup vedľajšieho účastníka do konania“*.

Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo o oprávnenosti akéhokoľvek trestného obvinenia proti nemu.

Podľa § 93 ods. 1 zákona č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok v znení neskorších právnych predpisov (ďalej len „OSP“) ako vedľajší účastník môže sa popri navrhovateľovi alebo odporcovi zúčastniť konania ten, kto má právny záujem na jeho

výsledku, pokiaľ nejde o konanie o rozvod, neplatnosť manželstva alebo určenie, či tu manželstvo je alebo nie je.

Podľa § 93 ods. 2 OSP ako vedľajší účastník sa môže popri navrhovateľovi alebo odporcovi zúčastniť konania aj právnická osoba, ktorej predmetom činnosti je ochrana práv podľa osobitného predpisu.

Podľa § 93 ods. 3 OSP do konania vstúpi buď z vlastného podnetu alebo na výzvu niektorého z účastníkov urobenú prostredníctvom súdu. O prípustnosti vedľajšieho účasti súd rozhodne len na návrh.

Podľa § 93 ods. 4 OSP v konaní má vedľajší účastník rovnaké práva a povinnosti ako účastník. Koná však iba sám za seba. Ak jeho úkony odporujú úkonom účastníka, ktorého v konaní podporuje, posúdi ich súd po uvážení všetkých okolností.

Podľa § 25 ods. 1 zákona o ochrane spotrebiteľa združenie môže podať návrh na začatie konania na správnom orgáne alebo na súde vo veci ochrany práv spotrebiteľov alebo môže byť účastníkom konania

a) ak sú takéto ciele hlavnou náplňou jeho činnosti alebo

b) je uvedené v zozname oprávnených osôb vedenom Komisiou (ďalej len „zoznam oprávnených osôb“), bez toho, aby bolo dotknuté právo súdu preskúmať, či je tento subjekt oprávnený v danom prípade podať návrh na začatie konania.

Podľa § 25 ods. 2 zákona o ochrane spotrebiteľa združenie podľa odseku 1 môže na základe plnomocenstva zastupovať spotrebiteľa v konaniach pred štátnymi orgánmi o uplatňovaní jeho práv vrátane náhrady ujmy spôsobenej porušením práv spotrebiteľa.

Ustanovenie § 93 ods. 2 OSP ustanovujúce možnosť vstupu do konania právnickej osoby, ktorej predmetom činnosti je ochrana práv podľa osobitného predpisu (zákon o ochrane spotrebiteľa, pozn.) je účinné od 15. októbra 2008 (zákon č. 384/2008 Z. z.),

pričom cieľom takejto úpravy je v súlade s dôvodovou správou označeného zákona zaistenie širšej ochrany spotrebiteľa.

Ústavný súd zistil, že sťažovateľ svojím podaním doručeným okresnému súdu 20. februára 2012 okrem iného navrhol, aby predmetnú exekúciu vyhlásil za neprípustnú a následne exekúciu zastavil s poukazom na § 57 ods. 1 písm. g) Exekučného poriadku. Samotné odôvodnenie návrhu na vyhlásenie exekúcie za neprípustnú a jej zastavenie je všeobecné, formulované paušálne, bez užšej previazanosti na konkrétne podmienky napadnutého konania vedeného okresným súdom, čoho dôkazom je aj to, že sťažovateľom vybraná argumentácia sa vzťahuje tak na neprípustnosť a zastavenie exekučného konania, podkladom ktorého je exekučný titul v podobe notárskej zápisnice, ako aj na neprípustnosť a zastavenie exekučného konania, podkladom ktorého je exekučný titul v podobe rozhodcovského rozsudku.

V prípise okresného súdu z 30. apríla 2012, ktorým bolo sťažovateľovi oznámené, že o jeho podnete z 20. februára 2012, ktorým *„oznámil vstup do konania ako vedľajší účastník na strane povinného - spotrebiteľa a žiadal o odklad exekúcie vedenej pod sp. zn. 2 Er/136/2008 a jej následné zastavenie“*, nebude rozhodovať, je obsiahnutý aj odkaz na právny názor Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) vyjadrený v jeho uznesení sp. zn. 1 Cdo 106/2008 z 25. novembra 2008, podľa ktorého *„vedľajšie účastníctvo ako inštitút len základného konania už zo svojej podstaty (určenia) je v exekučnom konaní pojmovovo vylúčené a ustanovenie § 93 O. s. p. o vedľajšom účastníctve nie je na exekučné konanie aplikovateľné“*.

Z uvedeného vyplýva, že okresný súd sa v posudzovanej veci riadil právnym názorom najvyššieho súdu, v zmysle ktorého je inštitút vedľajšieho účastníctva aplikovateľný výlučne v sporovom konaní, v ktorom účastníci tohto konania vystupujú v pozícii navrhovateľa a odporcu, čo zároveň vylučuje uplatnenie tohto inštitútu v nesporovom, resp. mimosporovom konaní, akým je aj exekučné konanie, keďže cieľom tohto konania je nútený výkon vykonateľného rozhodnutia (pozri napr. aj uznesenie najvyššieho súdu sp. zn. 6 Cdo 207/2011 z 10. októbra 2012).

Zo zistení ústavného súdu vyplýva, že okresný súd v napadnutom konaní ex offio uznesením č. k. 2 Er 136/2008-50 z 30. apríla 2012 (ďalej len „uznesenie okresného súdu o vyhlásení exekúcie za neprípustnú a jej zastavení“) exekúciu obchodnej spoločnosti P., s. r. o. (ďalej len „oprávnená“), proti povinnému F. Č. vyhlásil za neprípustnú a zastavil ju. Uznesenie okresného súdu o vyhlásení exekúcie za neprípustnú a jej zastavení potvrdil na základe odvolania podaného oprávnenou Krajský súd v Trenčíne uznesením sp. zn. 17 CoE 120/2012 z 18. júla 2012. Ústavný súd tiež zistil, že okresný súd v napadnutom konaní ex offio preskúmal ako jeden z nevyhnutných predpokladov na zákonné vedenie exekúcie exekučný titul, ktorým bola notárska zápisnica, pričom dospel k záveru, že táto nie je spôsobilým exekučným titulom. K tomuto právnomu záveru dospel okresný súd na základe právneho názoru, v zmysle ktorého je splnomocnenie udelené povinným Mgr. T. K. v zmluve o úvere absolútne neplatné v zmysle príslušných ustanovení Občianskeho zákonníka, na základe čoho je podľa názoru okresného súdu aj notárska zápisnica, v ktorej Mgr. T. K. ako splnomocnenec v mene povinného uznal záväzok tvoriaci predmet príslušnej exekúcie a zároveň súhlasil s jej vykonateľnosťou, nulitným právnym aktom.

V súvislosti s postupom všeobecného súdu v rámci napadnutého exekučného konania ústavný súd predovšetkým poukazuje na svoj už ustálený právny názor, podľa ktorého je všeobecný súd v priebehu celého exekučného konania povinný ex offio skúmať, či sú splnené všetky predpoklady na vedenie takéhoto konania vrátane existencie relevantného exekučného titulu (notárskej zápisnice, rozhodcovského rozsudku), bez ktorých exekúciu nemožno vykonať (napr. IV. ÚS 27/2011, III. ÚS 53/2011, I. ÚS 129/2011, I. ÚS 162/2011).

Ústavný súd taktiež poukazuje na ustálenú judikatúru najvyššieho súdu, ktorý v rozsudku z 27. januára 2007 vydanom pod sp. zn. 3 Cdo/164/1996 a publikovanom v Zbierke stanovísk a rozhodnutí pod č. R 58/1997 uviedol, že „súdna exekúcia môže byť nariadená len na základe titulu, ktorý je vykonateľný po stránke formálnej a materiálnej. Ak bude exekúcia podľa titulu, ktorý tieto požiadavky nespĺňa, aj napriek tomu nesprávne nariadená, musí byť v každom štádiu konania i bez návrhu zastavená.“

Vedľajšie účasníctvo je formou spoločenstva účastníkov v občianskom súdnom konaní. Vedľajší účastník je osoba odlišná od účastníka samotného, ktorá sa zúčastňuje konania z dôvodu, že chce pomôcť „zvít'azit“ v spore niektorému z jeho účastníkov. Účelom už citovaného § 93 ods. 2 OSP je umožniť vstup do konania aj právnickej osobe (združeniu), ktorej predmetom činnosti je ochrana práv podľa osobitného predpisu (zákon o ochrane spotrebiteľa, pozn.). Exekučné konanie je s prihliadnutím na jeho predmet, ktorým je nútený výkon vykonateľného rozhodnutia, v zásade nesporovým konaním. S prihliadnutím na už citovaný právny názor ústavného súdu týkajúci sa povinnosti exekučného súdu kedykoľvek počas exekúcie prihliadať na všetky predpoklady pre zákonné vedenie exekúcie vrátane existencie po formálnej a materiálnej stránke vykonateľného exekučného titulu sa ale nesporový charakter exekučného konania stráca. Je to tak aj z dôvodu, že samotný účastník exekučného konania je oprávnený domáhať sa za splnenia zákonom ustanovených podmienok toho, aby exekučný súd vyhlásil exekúciu za neprípustnú a zastavil ju, teda v konečnom dôsledku zabránil zásahu do svojho právneho postavenia.

V okolnostiach posudzovaného prípadu sa však ústavný súd nestotožnil s tvrdením sťažovateľa, že postupom okresného súdu v napadnutom konaní, ktorým „*neprípustil sťažovateľa ako vedľajšieho účastníka*“, došlo k porušeniu jeho základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru. Ústavný súd v tejto súvislosti prihliadal v prvom rade na zmysel vedľajšieho účasníctva, ktorým je „pomoc v spore“ (v okolnostiach namietaného prípadu pomoc na strane povinného, pozn.), a požiadavku existencie reálnej ujmy na strane niektorého z účastníkov konania, ktorá je spojená s materiálным chápaním ochrany základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru. V konkrétnych okolnostiach posudzovanej veci nepochybne došlo v rámci napadnutého konania k „pozitívnemu“ zásahu do právneho postavenia povinného, keď okresný súd ex offio uznesením sp. zn. 2 Er 136/2008 z 30. apríla 2012 v spojení s potvrdzujúcim uznesením krajského súdu sp. zn. 17 CoE 120/2012 z 18. júla 2012 exekúciu vyhlásil za neprípustnú a následne ju zastavil, t. j. okresný súd rozhodol tak, ako navrhoval samotný sťažovateľ vo svojom podaní doručenom okresnému

súdu 20. februára 2012, pričom týmto svojim rozhodnutím zabezpečil ochranu práv povinného, na strane ktorého sa sťažovateľ domáhal vstupu do konania v postavení vedľajšieho účastníka. Zohľadňujúc tieto skutočnosti ústavný súd dospel k záveru, že namietaným postupom okresného súdu, ktorým tento síce nepripustil sťažovateľa do napadnutého konania ako vedľajšieho účastníka, ale v ktorom bolo rozhodnuté spôsobom, akého sa sťažovateľ domáhal, nemohlo dôjsť k porušeniu ním označeného základného práva podľa ústavy a práva podľa dohovoru.

Vzhľadom na uvedené ústavný súd sťažnosť odmietol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde z dôvodu zjavnej neopodstatnenosti.

Keďže sťažnosť bola odmietnutá, ústavný súd sa ďalšími návrhmi uplatnenými v sťažnosti už nezaoberal.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 22. novembra 2012